146. szám.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.
Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 4-ik szám.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapesten Szervitatér 5. sz.
Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizedik évfolyam. 1880. Kolozsvár, vasárnap, junius 27

Előfizetési felhivás
a
„KELET“ 1880. második félévi folyamára

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 „ 50 kr.

A LEFEGYVERKEZÉS.
III.

Minden kornak megvannak a maga általános csapásai, melyeknek súlya alatt egyesek és nemzetek derültebb jövő után vágyódva, megtörten nyögnek. A régi daliásabb időkben a lakósság egyik osztálya minden képzettség nélkül elvégezte a többiért is a haza megvédelmezését. Ma mindnyájan katonák vagyunk, háboru nélkül harczolunk, fizetjük a hadsereg fentartására az óriási adót, s szakadatlan gyakoroljuk magunkat a módokban és eszközökben, a hogy az emberirtást legtöbb sikerrel végezhetni.

Nyomor nincs megváltó eszmény nélkül, az ember szenvedései között mindig alkot magának messiást, s a jelen kor békés háborujának is él a hitben egy messiása az „örök béke“ eszméjében.

Mi kell az örök békéhez? Semmi egyéb: csak az emberek férjenek meg meg egymás mellett, elégedjék meg kiki a magáéval, s olyan mértékkel mérjen másnak, mint a milyennel kivánja, hogy neki mérjenek.

Az örök békének, a mennyiben emberi fogalmak szerint az „örök“ eszméje is csak korlátolt lehet, már szinte megvan a magja Európában a kicsi Schweicz képében. Tőle megtanulhatja az öreg Európa mik volnának feltételei az általános békének. S valóban az összes viszonyokra szükség van, a melyek a boldog kis Helvétiában oly szerencsésen találkoztak egymással, hogy csak álmadozni is lehessen örök vagy hosszabb ideig tartó békéről.

Különös figyelmet érdemel mindenek felett azon mód, melylyel a kis Schweicz belbékéjét képes biztositani, hiszen annyi állama van Európának, mely önmagával áll harczban, s nem is annyira a különlenségek, hanem önmaga ellen tartja fenn hadseregét!

Ugy látszik e végre mindenek felett a nemzetiségekben és vallásban bizonyos egyensulyravan szükség. Egy nemzetiségben némely osztályok vagy a nemzet által egyértelműleg a hatalom polczára juttatott egyének forgatják ki a szabadságot, s okoznak elégedetlenséget az elnyomott néposztályokban, igy vetvén el a belháboru magvát, mig a nemzetiségek és vallások egyensulya mellett az emberek különböző gondolkodásmódja, a különféle öröklött erkölcsök már eleve akadályul szolgálnak valamely egyén vagy osztály hatalomra jutásában, s nem egyezhetvén meg egymással, a fennebbi okok miatt csak a hatálmi túlsuly kezdő lépéseit sem engedik érvényesülni.

Ugyanezen nemzetiségi egyensuly képezi biztositékát a benső általános szabadságnak és megelégedésnek. A hol egy nemzetiség van többségben, ha nem is vezetik hatalmi törekvések a többségben levő részt, már magában a nagyobb szám szálka, mi féltékenységre, esetleg fondorkodásra, s ennek következtében a többség részéről óvintézkedésekre, s esetleg visszatorló szabályokra vezet, s kész a benső békétlenség, az egyenetlenség magva, mely csak kedvező időre vár, hogy kihajtson.

Csak az erők egyenlősége biztosithatja a jogi egyenlőséget és a teljes szabadságot. Ugy látszik a benső nyugalomnak ebben rejlik legfőbb biztositéka. Talán a legszélesebb körü önkormányzat, s kitünő alkotmány mellett egy tömör nemzet is képes lehet erre, habár önmaga ellen talán ez sem lehet eléggé biztositva.

A benső béke rendszerint útját vágja sok külháborunak is, kivált, ha nincsen az illető nemzetnek más néppel szemben függőben levő létkérdése, például területének vagy vérének egy része nem áll más nemzet uralma alatt, — de a külbéke legfőbb biztositéka a megtámadhatatlanság.

A kis Schweiczot hegyei, Angliát a tenger védelmezte meg eddig is a megtámadtatástól. A kis Schweicznak nincs semmi érdeke, hogy más államok ügyeibe avatkozzék, megelégszik saját kietlen földjével, nem igazitja a világ dolgát s békében él önmagával és másokkal. A mikor Schweicz lesz minden államból Európában, akkor talán lehet kilátás is állandó békére, addig körülbelől tisztában lehetnek önmagukkal korunk hasonló idealis eszmékért lelkesedő emberei, hogy mikor jő meg az ő Messiásuk.

KÜLFÖLD.

A franczia közvélemény még most is Gambetta hétfői beszédével foglalkozik. A szónokot mindenki magasztalja, merész lépésének azonban nem mindnyájan igérnek sikert. A mérsékelt republicanus lapok közt több találkozik, a melyek nem kárhoztatják ugyan most inaugurált politikáját, de kételkednek abban, hogy megnyerje, kibékitse, kielégitse a radicalisokat az amnestiával. Még egyszer megemlitjük, hogy mindenki dicséri Gambettát, de a dicséretből a saját pártjának politikája javára kovácsol fegyvert.

—

A spanyol cortesben. A képviselőházban a Canovas del Castello által kért bizalmi szavazat — mint a „Pol. Corr.-“nak Madridból irják — éléuk vitát vont maga útán. Az ellenzék támadásainak főczélja Canovas volt. Sagasta és Alonso-Martinez azt igyekeztek kimutatni, hogy a liberalis-conservativ párt lejárta magát s hogy ez a párt nem képes többé megfelelni a politikai helyzet követelményeinek. Sőt azt állitották, hogy a mostani miniszterium kompromittálja a monarchiát és a dynastyát, mert csak a zsarnoki olygarchiát akarja fentartani, mig a korona praerogativáit mind jobban megszoritja.

Canovas a többség élénk tetszése mellett utasitotta vissza az ellenzék minden támadását és vádját. Az erre következett szavazásban a kongresszus 246 szóval 22 ellen bizalmat szavazott a kormánynak, mi által ennek állása nagyon megerősödött. Azt hiszik azonban, hogy e nyár folytán mégis kell valamit változtatni a miniszteriumon, nevezetesen az igazságügyi és közmunkaügyi miniszterium vezetését más valaki fogja átvenni.

—

Bulgáriából és Ruméliából igen nyugtalanitó hirek érkeznek. A bolgár és keletruméliai vezérek május 28-án Slivnoban gyülést tartottak, melyben Guesow, a nemzetgyülés elnöke is részt vett. Arról folyt a tanácskozás: időszerü-e Bulgáriának Kelet-Ruméliával való egyesitése érdekében nyilt akcziót kezdeni. A túlzók azt kivánták, hogy az egyesülés azonnal proklamáltassék, Alcko pasának küldöttség utján köszönet nyilvánittassék eddigi működéseért és kéressék fel Filippopolis elhagyására, egyuttal pedig Sándor fejedelem felszóllittassék Kelet-Rumélia elfoglalására. A mérsékeltek ennek ellenében keresztül vitték azt a határozatot, hogy küldöttség menesztessék a nagyhatalmakhoz, mely kifejezze, a kelet-ruméliaiak azon óhajtását, hogy országuk Bulgáriával egyesittessék. A slivnoi gyülés ezen lanyha hangulata daczára, mely a filippopolisi orosz főkonzul működésére vezethető vissza, Kelet-Ruméliában egyre terjed a panbolgár agitáczio; csak Oroszország beleegyezésére várnak, hogy nyiltan fellépjenek.

A berlini conferenczia.

Biztos értesülések szerint a konferenczia tagjai közt a legteljesebb megegyezés uralkodik. Az inditványok a franczia javaslatokhoz egyhangulag fogadtattak vagy vettettek el. A határozatok végrehajtása sürgős megbeszélések tárgyát képezi. Ha a porta nem venné figyelembe a hatalmak javaslatait, Görögország valószinüleg fel fog hivatni uj tartományokat megszállani, s ha a porta ellentállást tanusit, kollektiv jegyzéket bocsátanak ki, sőt lehetséges, hogy Anglia és Francziaország fogják kezükbe venni a végrehajtást, mint az 1827-ben történt.

A National Ztg. bécsi levelezője allarmirozó hireket közöl s állitja, hogy Gambetta bizonyos ellenszenvet érez Ausztria iránt s ez okból a Francziaország és Ausztria-Magyarország közti viszonyok, főleg a görög kérdésben, némileg feszültek. Ausztria-Magyarország képviselője a konferenczián tartózkodó állást foglal el szemben a franczia javaslatokkal. Francziaország nem szól semmit a konferenczia határozatainak eshetőleges végrehajtásáról s igy azon gyanu merült föl, hogy saját kezdeményezésére, Angliával egyesülten, akar eljárni.

A „Polit. Corr.“ hiteles oldalról értesül, hogy a szakdelegáltak bizottsága az epirusi-thessaliai határvonalra s annak részleteire teljesen egyetértő megállapodásra jutott. Lehetséges, hogy az aláirás végett junius 26-án külön ülés fog egybehivatni. — Az ujonnan megállapitott határvonal Metzovonál, Epirusban kezdődik, átvágja a Tsaraplanát, a Kalamas folyó partjait és a Kalamas torkolatánál végződik. Thessaliában a határvonal a Kamonnium hegységen és a Kapkasz hegynek a „Szent Dimitrion“ nevü csucsán halad, innen az Olymphegység „Szt. Elias“ nevü csúcsára megy át és az aegaei tengerpartnál végződik. A Zagori kerület 32,000-re menő lakósságából az uj határ következtében csak 11,000 fog Görögországhoz tartozni.

1880. évi XXXII. törvényczikk
a szamosvölgyi 2-od rendü vasut kiépitése tárgyában.

(Szentesitést nyert 1880. évi jun. hó 13-án. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1880. évi jun. hó 14-én.

(Folytatás.)

Engedélyes köteles azon esetben, ha az üzleti távirda-vezetékkel egyidejüleg állami távirda-vezeték nem épittetnék, a távirdaoszlopok és más távirda-épitési anyagok összes árát, s az összes távirda-épitési költségeket, azon esetben pedig, ha egyidejüleg állami távirda-vezeték is épittetnék, az üzleti vezetékek épitésére forditott aránylagos részét a magyar kir. távirdaigazgatásnak megtériteni.

Mindkét esetben kötelezve van az engedélyes a m. kir. távirda-igazgatás kivánatára az előbbi pontban megnevezett távirda-épitkezésekhez szükséges összegeket az utólagos elszámolásig kamat nélkül előlegezni és a távirda-épitési anyagokat, az épitendő pálya mentén, a magyar kir. távirda-igazgatás által meghatározandó módon és időben a már lerakott vasutvágányon saját költségén szétosztani.

Az üzleti vezetékek átadásakor az engedélyes számlájára épitett üzleti vezetékek összes leltári állománya az engedélyes birtokába megy át.

Jogában áll azonban m. kir. távirda-igazgatásnak a vaspálya mentén fennálló oszlopokra bármikor államtávirda-vezetékeket alkalmazni és ekkor a távirda-oszlopok az állam költségén való fentartásának kötelezettsége mellett, a magyar királyi távirda-igazgatás ingyen tulajdonába mennek át.

A vasutüzleti távirda vezetékeket az engedélyes a magyar királyi távirda igazgatás szokott ellenőrködése mellett kizárólag csak azon sürgönyözésekre használhatja, melyek a vasuti üzlet czéljaiból, az igazgatóság és alárendelt közegei vagy ez utóbbiak által egymás közt váltatnak.

Jogositva van azonban a m. kir. távirda-igazgatás, a pályaigazgatósággal egyetértve, ezen üzleti vezetékeknek, a mennyire az üzleti forgalom megengedi, ugy állami, mint magánysürgönyök továbbitására, illő ellenőrzés mellett való használását kivánni és elrendelni.

Ez esetben azonban a használat módja és a távirás dijának az engedélyes és a m. kir. távirdaigazgatás közti megosztása külön egyezmény által fog szabályoztatni.

Hasonlóan külön egyezményben állapittatnak meg az engedélyes s a m. kir. távirdaigazgatás közt azon feltételek is, melyek e vaspálya mellett felépitett távirda-vezetékek felügyeletét, fentartását s az azokon netalán későbben a vaspályaigazgatóság kivánatára eszközlendő változtatásokat, vagy áthelyezéseket s általában mindazon távirdai ügyeket illetik, melyek a fentebbi pontok által még nem szabályozvák.

12. §.

A menet és szállitási dijak az engedélyezett pálya számára a következő határok közt szabatnak meg.

Legmagasabb árszabási tétet személy és kilométerenkint:

az 1. osztályban 4·75 o. é. krajczár
a 2. „ 3·56 „ „ „

A KELET TÁRCZÁJA.

A gyermekek hete.

Az esztendő ötvenkét hetéből ez az egy, kizárólag a gyermekeké, t. i. az igazi gyermekeké, a kik minden ámitás nélkül azok, a minek magokat mutatják, nem mint a nagy gyermekek, kiknek fötudományuk abból áll, hogy miként tünjenek föl másnak és egyébnek, mint a mik valóban.

A gyermek még nem ösmeri azt a kirakatos politikát, melyet a felnőttek, több-kevesebb sikerrel, de egyenlő igyekezettel folytatnak s mely abból áll, hogy a mi mutatós csak kezünk ügyébe esik, mind az előtérbe állitjuk, hogy lássék, hogy szembetünjék s minél inkább elfödözze a hézagost, a félszeget, vagy épen torzot, mi rajtunk és bennünk található.

Az a kicsiny magyar, a kit vizsgálatán kiszólitanak, hogy bemutassa egy év alatt szerzett tudományát, minden mesterkedés nélkül tárja elénk szerzeményét, már akár arról szóljon a bölcseség, hogy „ez az ur ir,“ vagy „eti levelet metél,“ akár arról, hogy a világbiró Róma mikép szólitotta meg zengzetes nyelvén az asztalt!

A szülők ugyan már is mindent elkövetnek, hogy a mennyire csak lehet kiforgassák gyerekeiket e nevezetes alkalomra természetes formájukból; rendesen borzas hajukat kikenik Arábia és Peru balzsamával, máskor csupasz nyakukra selyem kendőt bogoznak s más alkalomra teszik félre azt az inexpressibilet, mely a legvégzetesebb helyeken „folytonossági hiányban“ szenved. Hanem azért a kis nebulo nem hagyja magát zavartatni. Épen olyan hanyagul ül székén, mint akkor, ha az év közben a tanitó le találta szemét róla venni; épen akkorát botlik, a mint a podiumra kiáll, mintha csak otthon volna s épen akkora ásitásra nyitja megunatkozott száját, mintha csak egy főt sem látna maga előtt a „tisztelt közönségből.“

Különben, erre a stoikus lelki-nyugalmas állapotra már előre is eléggé elkészülhettek — annyi elővizsgálaton, próba-czenzurán s gyakorlat-iráson vitték őket keresztül, hogy akár bele is fásulhattak. Meg aztán az osztályzat, a grádus már meg lévén állapitva, ugy is mindegy, változtatni a dolgon már amugy sem lehet s igy hagyják a félelmeskedő hevületeket a hallgatóság közt szoronkodó hugaknak és néneknek, a mamának meg papának.

Ha nem is ösmersz a közönség közül senkit, kitalálhatod, hogy melyiknek a testvére, vagy gyereke felel. Hogy neki pirult az a kis nyolcz éves leányka, a midőn e kamasz megakadt a conjugatioban s nem tudja megmondani a kérdéses ige themáját! Hogyan süti le szemét az a tulsó pad végén ülő nő, a mint ez értelmes arczu fiu kikúszolódik helyéről, az útban álló székek körül kettőbe is belebotlik s majd orra bukik, a mint föllép a felelők számára elkészitett emelvényre. Istenért föl nem merne nézni s szépen kisimitott zsebbelijét ugy összeforgatja, gyűri, hogy a legügyesebb mosónénak is dolgot ád, mig ismét simára vasalja. De a mint a gyerek belekap s hallszik hangján, hogy bizik magában s bátran pergeti nyelvét: a nő is nekibátradik, lassanként fölemeli fejét, szétjártatja tekintetét a hallgatókon s mintha csillogna is valami pillái alatt, mondva: én vagyok az édes anyja!... Hát még mikor a vizsgálat vége felé a szavalásra kerül a sor s a vitéz katona (háromnegyed rész t. i. mind csupa harczias, hősies költeményt választ szavalásra) dobogó paripán száguldja be a világot, meghóditja az országokat és leveri a népjogokon tipró zsarnokokat, milyen megelégedés mosolyog egyik-másik hallgató ajakán, hogy az ő fia ilyen derék egy vitez, s talán a felől is meg van győződve, hogy nem csak megteszi egykor mind e hősi hadvezért, hanem már meg is tette, sőt maga szedte rimbe is a maga dicsőségét.

És ez igy megy napról-napra, hétről-hétre, iskoláról-iskolára, városról-városra, országról-országra. A hányszor e napokban a mivelt világ népei közt a kétszer-kettő-négyet elmondják s a hány szülő ez időben szentül hiszi, hogy a világ legnagyobb tudománya épen az ő gyerekébe szorult: bizony, nem volna utolsó dolog ugyanannyi búzaszem fölött rendelkezni. Ha a schak-játék föltalálója császárjától azt a csekélynek látszó jutalmat kérte, hogy a játék-tábla mind a 64 koczkája után folyton kétszerezendő számu búza-szemet kapjon (1, 2, 4, 8, 16 sat.), de a világ összes búzája sem volt elég a megigért jutalom megadására: bizony e magokat ily szép reményekben ringató szülők után csak egyesével számitott búza-szemek sem tudom, hogyan telnének ki a mai fokozottabb mértékű búza-termelés egy évi aratásából.

És az sem használ, e tekintetben, semmit, ha a tudatlan tanitók egyik-másik jó reményű gyereket secundába ponálják is. Nem a gyerek ott a hibás, hanem a tanitó, ki üldözi ezt a szegény zsenit, ki megvesztegetteti magát ama bárgyú gyerek gazdag szülei által nem az igazság, hanem a részrehajlás szerint osztja a calculust, adja a gradust.

De akár igy, akár ugy: a jövő miniszterei, püspökei, curiai birái, hadvezérei, tudósai, költői, halhatatlan hirű emberei most mindnyájan ott várják a padban a tanitó kérdését, hogy „ha egy méter posztó ára 2 frt 75 kr. s egy öltözet ruhához 3,28 méter kivántatik, mennyibe kerül a vásár?“ Valamint ott szoronkodnak egymás mellett a leendő rabló-gyilkosok, betörők, bankó-csinálók, csalók, járda-taposók, léhütők és gründerek is, a kik szép ékes rendben beszélik el a kegyes samaritánus jótékonyságát, Sokrates bürök-poharát, Columbus szenvedéseit s Washington szeplőtelen becsületességét és önzetlenségét.

A ki megtudná mondani, hogy melyikből lesz ez s melyikből az?! A ki kibirná számitani a most nyilatkozó kezdetleges tényezőkből azt a szorzatot, mely az élet összhatásainak facitjaként egykor ki fog jőni az élet nagy calculusából, mely az ismeretes négy (vagy hat) speciesen túl kitudja minő számmiveletek által és következtében fog resultálni?!...

Különben, mindenesetre kötelességemnek tartom figyelmeztetni az érdeklődő szülőket a Kelet tegnapi számában megjelent hirdetésre, mely szerint Glaser Lipót, Nagy-Szebenből, felszólitja az „ép, egészséges testalkatu és tisztességes, becsületes magaviseletü“ mészáros legényeket, hogy pályázzanak az ő szék-segédi állomására, melynek évi fizetése szabad lakás mellett 1500, mond egyezerötszáz forint — épen annyi, mint egy törvényszéki biróé s 300 forinttal több, mint egy középtanodai tanáré, vagy Kolozsvár-városi tanácsosé.

É—n.

Anya és leánya.
REGÉNY.
Irta:
Bentzon Th.

Negyedik rész.
XIV.

(Folytatás.)

— Ugyan hova ment akkor, mikor véletlenül elfogott engem? — kérdeztem lehetőleg fesztelenül.

— „Arra“ felfelé egyik erdőkerülőmhöz.

— Nós, akkor nem egyfelé visz útunk, mert nekem gyorsan le kell mennem; már is elkéstem kissé... otthon várnak reám.

— „Jól van, akkor én is lemegyek kegyeddel. A mit mondani akartam a csősznek, nem sürgős.

Nem tudtam tőle menekülni; vagy akartam, vagy nem, tűrnöm kellett, hogy lejőjön a vadkecskék e nagyon meredek útján, melyen lábaim gyakran elsiklottak, mert a sok tövises növény s sziklatörmelék nehezen járhatóvá tette azt, és lépteim is kissé bizonytalanok voltak. Nagyon természetes izgalom, a félelem attól, hogy mit fog Pál mondani a jövő perczben, az a feletti tépelődés, hogy miként szakitsam meg idején szavait, egészen idegessé tett... De remélem, nem árultam el ezt neki...

Az út minden nehezebb fordulatánál segitségemre jött, a nélkül, hogy hallgatna tiltakozásomra. A húsos növényekkel boritott sziklatalaj, a minden lépten kigyókként felkanyarodó fagyökér-szálak, a hirteleni lejtők, s kiálló szikladarabok, az apró források, melyek megúnva földalatti útjokat, rögtönzötten fel-felbugyogtak, az út közepén mindazon számtalan akadályok, melyek jellemzik a Jurahegység nyaktörő útait, neki nagyon jó szolgálatot tettek; mindig volt valami ürügye, hogy kezét segélyre nyujtsa, vagy oltalmazzon az elbukástól, és nemde, vissza nem útasithattam ezt a nélkül, hogy rátartósnak ne látszam? Különben a sziklás út miatt való folytonos vesződségnek is meg volt a maga haszna, le-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

a 3. „ 2·37 „ „ „
a 4. „ 1·32 „ „ „

Az első- és második osztályu kocsik az 1. rendü pályákon használt másodosztályu kocsikhoz hasonlóul szereltethetnek fel.

A harmadik osztály részére oly kocsik alkalmaztathatuak, milyenek a többi pályákon a negyedik osztályra nézve előirvák azonban padokkal látandók el.

(Folyt. köv.)

Vallási kérdés az angol parlamentben.

Lapunk tegnapi számában emlitve volt az a senzácziós jelenet, midőn Brandlaugh az alsó házból erőszakkal a parliament börtönébe kisértetett, mivel a Speakarnek nem engedelmeskedett. E jelenetről ma a következő bővebb tudósitás van előttünk: Bradlaugh azt kivánja, hogy engedjék meg neki az eskü letételét, mire az el. nök a volt határozatot, mely szerint sem esküt, sem egyszerü hüségi nyilatkozatot nem tehet. Most Bradlaugh a legnagyobb izgatottság között követelte, hogy hallgassák meg; az elnök többszörösen félbeszakitá, mig Labouchese inditványozza, hogy Bradlaugh a ház sorompóján kivül hallgattassék meg. Ezt elfogadták. Braudlaugh most hosszabb beszédet tartott, melyben védelmezte jogát, a házban ülhetni, mire visszavonult. Labouchere erre azt inditványozza, hogy Bradlaugh tehesse le az esküt. Bradlaugh most visszahivatott és az elnök tudtára adta, hogy a házat el kell hagynia. Bradlaugh kijelenti, hogy nem áll ez az eskü letételének és mandátumának jogától, tiszteletteljesen vonakodik a házat elhagyni. Az elnök ünnepélyesen ismétli a parancsot. Bradlaugh erre igy felelt: „A ház parancsának megtagadom az engedelmességet, mert törvénytelen.“ Az elnök a házat kéri fel, hogy adjon neki utasitást. Több oldalról Gladstone nevét hangoztatják. Ez azonban ülve marad. Northcote inditványa mellett 326 tag szavaz, köztük Gladstone, ellene 38. Az elnök most felszólitja Bradlaughot, hogy hagyja el a házat. Bradlaugh „teljes tisztelettel az elnök iránt“ kijelenti: „A ház e parancsa a törvény ellen van és én határozottan megtagadom az engedelmességet.“ Az elnök felszólitja a „Sergeant-at-Arms“-t, hogy Bradlaughot távolitsa el. Bradlaugh izgatottan kiáltá: „Engedek az erőszaknak, de rögtön visszatérek!“ A „Sergeant“ megragadja Bradlaugh karját; Bradlaugh fölkiált: „A ház bezárhat vagy kizárhat, de csak miután az esküt letettem, és helyemet elfoglaltam!“ A legnagyobb izgatottság uralkodik. Bradlaugh a ház sorompójánál megáll, a rendőr karját tartja. Az elnök további instrukcziót kér. Ismét mindenki Gladstonet szólitja, de ez mozdulatlanul marad. Nortchote ismét hosszabb beszédet mond, melyben inditványozza, hogy miután Bradlaugh a ház parancsának ellenszegült és az engedelmességet megtagadta, ezért vettessék fogságba. Bradlaugh szólni akar. Az elnök megakadályozza ebben. Leirhatlan jelenet folyik le azon inditvány leszavazása alatt, hogy Bradlaugh elfogassék. Mellette szavaz 274, ellene csak 7 tag. Erre a Sergeant-at-Arms“ azonnal elhagyta Bradlaugh-gal a házat és őt a parliament „Clock Tower-“ébe kisérte.

LAPSZEMLE.

Az „Ellenőr“ irja: A fatális napok most következnek Francziaországra. A kormány három actiót kezdett. Kiakarja üzni a jezsuitákat. Haza akarja ereszteni a communistákat. Meg akarja szerezni Görögországnak Janinát, s a megtelelő határigazitást. Mind a három actiójára nézve egyszerre álltak elő a baljóslatu jelek. Az amnestia ügye szintén zátonyra került. A radicalismus diadalának meglesz ellenhatása a kedélyekben és a közvéleményben. Ellenhatása lesz a félelem. Szerencséje a respublicának, hogy nincs komoly versenytársa sem a császári, sem a királyi monarchiában. Ez tartottta fenn eddig; s hisszük, fentartja jövőre is, ha csak a köztársaság piramidalisan nem compromittálja magát.

A „Függetlenség“-ben Szalay Imre a következőket irja: A gazdá jég által tönkre tett gabonája, a háztulajdonos elégett viskója, vagy az áradás által elmosott háza előtt állhat aként, mint én a tahitótfalusi szőlők közt. A honnan a vész kiindult, a phyloxera oly nagy területet foglalt el, hogy hozzávető számitás szerint legalább 8—10 év előtt kellett jelentkeznie. S mily kezekben van az óvszerek és rendszabályok alkalmazása? A legroszabb kezekben. Hisz ha eddig még kikerülték is a bajt, kellene arra is gondjuknak lenni, hogy a velök szomszédos vész betöresét korlátozhatják, lassithatják. Hát a nép felvilágositására tettek-e valamit. Egy lépés se történt. (Megkivánjuk jegyezni e helyen, hogy nehogy azt higyjék olvasóink, hogy Szalay nem tudja, hogy a kormány e tekintetben minden lehetőt megtett.) Vajjon nem volna e helyén, hogy a miniszter a nagy felelősség következtében, a mely rá nehezedik, tehetetlensége és szakértelem hiánya miatt ott hagyja helyét, hogy értelmesebb és erélyesebb kezekbe jusson szőlészetünk érdekében a kormányzás?

A „Pesti Napló“ irja: Az albán liga mely mögött huszonötezer bátor harczos áll, óvását elküldte Berlinbe a konferencziára s megüzente, hogy mi lesz, ha rá nem hallgatnak. Vajjon veszik-e az urak komolyan egy elszánt nép üzenetét? Alig hisszük. Pedig az albánok már megmutatták, hogy nem tréfálnak. Hirlik ugyan, hogy Ausztria-Magyarország fogta volna pártjokat, s ezt jól teszi, ha tette, csakhogy elkésett vele, mert idáig épen nem iparkodott az albánok szövetségét megnyerni, sőt maga is hóditással fenyegette a függetlenségére büszke törzseket, ugy, hogy bizalmukat bajos lesz viszszanyerni. Egy független Albánia legjobb szövetségesünk lehet, egy elfoglalt Albánia legelkeseredettebb ellenségünk. Ugy látszik, ezt a bécsi külügyminiszteriumban érzik s azért követnek Berlinben oly tartózkodó politikát A mit Oroszország kezdett, a nyugati hatalmak bevégzik, felduljják a keletet egészen. Hogy mivé fogja magát ily uton a keleti kérdés kinőni, Isten a megmondhatója, a diplomata urak bizonyára nem tudják mit cselekesznek.

TANÜGY.

Déva, 1880. jun. 21.

(Az első érettségi, a dévai magyar királyi áll. főreáliskolában.)

A dévai m. kir. áll. főreáliskola fennállása kilenczedik évében végre a VIII. osztálylyal kiegészitvén, az első érettségi vizsgálatot f. hó 22-én 23-án megtarthatta. Páll Sándor kir. tanácsos és tankerületi főigazgató ur dr. Abt Antal kolozsvári tud. egyet. tanár és miniszteri vizsgáló biztos urral már 21-én körünkbe érkeztek s fogadva a tanári kar tisztelgését a szokásos előértekezleten megállapitottak a vizsgálat sorát és a kérdésekbe foglalandó tancsoportokat.

Másnap reggeli 8 órakor Páll S. elnök ur egy igen szép és a vizsgálat nagyfontosságát a reáliskola jelentőségét hangsulyozó beszéddel megnyitván a vizsgálatot a magyar, német francia-nyelv, irodalom és történelem vétetett elé s ezekből a vizsgálás a városi közönség szokatlan érdeklődése mellett s a vizsgáló elnök és biztos ur kiváló megelégedésére folyt le. Főleg az idegen nyelvek leptek meg mindenkit, mert ritka tiszta magyar tannyelvü iskolában viszik az ifjakat annyira, hogy németül és francziául szóbelileg is képesek legyenek közlekedni s a vizsgálat végig e nyelveken történhessék meg.

Délután a mathematicai-physicai s másnap délelőtt a vegytan, természetrajz, földrajzi csoportok kerültek elé többé-kevésbé mind szép sikerrel, mennyiben az ifjak legtöbbje nemcsak tárgyi ismeretekben tanusitott meglepő előhaladottságot, hanem az egyes tudományszakok vezérelveiben is otthonosoknak bizonyultak s valódi érett gondolkozásukról tettek tanuságot. Délután a vizsgálat eredménye összegeltetvén 3 (Lázár Lajos, Lázár Zoltán és Rignáth Ödön) jelesen érettek, 6 egyszerüen érettnek nyilvánittatott, egy pedig épen a hazai történelemből tanusitott sajnos fogyatkozásai miatt 3 hónapra viszszavettetett. Az értekezlet befejeztével dr. Abt Antal miniszter vizsgáló biztos ur ünnepélyesen is kifejezé azt, mit addig magánbeszélgetés közben már többször emlitett, hogy az érettségi általános eredményével meg van elégedve s óhajtja, hogy a tanárok ezután is hasonló erélylyel, kitartással és tudományos készültséggel teljesitsék szép elhivatásukat ez iskolában, melynek fontos missiója országszerte el van ismerve.

Azután vizsgáló-biztos és elnök urak megtekintvén a szabadkézi és mértani rajzkiállitást, a chemiai és physikai muzeumokat, a természetrajzi szertárat, annak viperáival s a gr. Lázár Kálmán-féle madárgyüjteményt, még egyszer fogadták a tanárok búcsutisztelgését s egy rövid közös vacsora után megelégedésük látható jeleivel eltávoztak körünkből.

Igy folyt le az első érettségi vizsgálat Déván s bár csendbe feltünő zaj nélkül történt az meg, el merjük mondani, hogy mostanában nagyobb jelentőségü örvendetesebb mozzanat Déva culturalis fejlődésében nem adta elő magát. Az a kilencz ifju, kik innen az érettség qaalificatiójával különböző felsőbb tanintézet körébe véteti fel majd magát, semmi esetre nem fogja megczáfolni a dévai realiskola barátainak kedvező véleményét, sőt remélni merjük, hogy ernyedetlen szorgalomban és ismeretek dolgában hivatva lesz fokozni e tanoda eddigi jó hirnevét. Adja isten, hogy reményünkben ne csalatkozzunk s az első abitáriensek raja igazolja is a hozzá kötött várakozásokat s a közélet különböző köreiben hazafiságával, képzettségével magának s az őket szárnyra bocsátó intézetnek folytonos elismerést és becsülést vivjanak ki.

r. l.

Tanügyi jelentés Fogarasmegye f. évi aprilis és május havi tanügyi állapotáról.

Előterjesztetett 1880. junius 7-én Fogarasmegye Tkts közigazgatási bizottságának.

(Folytatás.)

Május 26-án 10 órakor kirándultam

30 a galaczi gr. keleti egy tanitóval biró elemi népiskolához, de a tanitó a községben sem volt, ezért ezen iskolalátogatást is őszire kell halasztanom.

Ugyanezen napon d. e. 10—12-ig meglátogattam

31. a fogarasi gr. keleti egy tanitóval biró elemi népiskolát, melynek tanterme czélszerü, de a padok rosszul vannak benne elhelyezve, az ajtó és ablakok javitást igényelnek, faiskolájában 48 oltoványt és 108 vadcsemetét találtam, a mi Tatár Ambrus tanitónak diczéretére válik. A tanitást is módszertanilag kezeli s az eredmény: jó; a szükséges tanszerekkél bir.

Május 26-án d. u. 2—3 közt.

32. a fogarasi ev. ref. leányiskolát. Épülete földszinti czélszerü uj helyiség, tanitásbeli előhaladás kielégitő, a szükséges tanszközökkel rendelkezik.

Május 27-én d. e. 7—8—9 között.

33. A fogarasi ev. ref. két tanitóval biró fiuiskolát, az első osztály fegyelem és figyelem minden birálaton alól áll s a tantárgyakbani előhaladás ezzel párhuzamban. A második osztályban több az eredmény, főleg a nyelvtanban, olvasásban, de a III-ik évesek ott is ebben gyengék, látszik, hogy az első osztályból kevés előkészülettel lépnek ezen osztályba. Átalában a tantárgyak módszeres kezelése felette hiányos s ez nagyban akadályozza ezen iskola növendékeinek az áll. polg. iskolába való sikeres előhaladását. Jövőre ezen iskolát egy évben több izben fogom meglatogatni és az észlelendő hiányokat, ugy a tanitóknak, mint az illető iskolaszéknek, feltárni.

Az előadottakból kitünik, miszerint a f. évi april, május hónapokban a fogarasmegyei iskolák közül meglátogattam összesen 33 községben 39 iskolában 65 tanitó vezetése alatt 75 osztályt. Ugyanezen idő alatt Brassómegyében 11 községi magyar iskolánál 20 tanitó vezetése alatt 27 osztály évi zárvizsgálatait vezettem személyesen és ezeken kivül Brassó városában 22 tanitó vezetése alatt a gr. kel., áll. és evang iskolákban 22 osztályt, tehát a két megyében két hó alatt 114 osztályt, s ezek daczára végeztem a két megye összes irodai teendőit. Nem diesekvés és nem önmentségemre hoztam fel ezen adatokat, hanem annak beigazolására, miszerint minden napot felhasználtam e két hónap alatt, részint iskolák látogatására, részint az irodai munkák elintézésre s hogy Fogarasmegye 78 községe közül a mult tanévben csak 31 községben látogathattam meg 31 iskolában 66 tanitó vezetése alatti 66 osztályt s igy 47 község iskoláinak meglátogatását a jövő tanévre kellett halasztanom: oka az, hogy ez évben mind a két megye mindenik községét és azokban minden osztályt meglátogatni és két közig. bizottságban működni terhes feladat, sem az idő, sem az uti átalány nem futják ki e feladat megoldását.

(Vége köv).

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

A Petőfi-per.

Aigner Lajos budapesti könyvkereskedő, Kovács Gyula ügyvéd által pert inditott meg az Athenaeum-társulat, mint Petőfi költeményeinek kiadója ellen, melyet a perben a társulati ügyvéd, Sigray Pál képvisel. A per, Aigner ur részéről, a kérkedés czimén alapul. Aigner ur kétségbe vonta a Petőfiszerződésen olvasható aláirások hitelességét. E tárgyban a felhivott tanuk: Arany János, Jókai Mór, Lauka Gusztáv s Bellaágh József tegnap hallgattattak ki a pesti törvényszék birája, Kozáry ur által

A tanuk mind azt vallják, hogy a szerződés és az alairás Petőfi Sándor sajátkezü irása. Arany János s Jókai Mór azt állitják, hogy magától Petőfitől hallották, bogy költeményeit örök áron eladta, a minek ő nagyon örült, mert biztositotta ezzel házasodhatását. Bellaágh ugyanezt hallotta Petőfitől, de közvetlen tudomása van az ügyletről Emich utján is. Emich ugyanis, mielőtt Petőfi költeményei örök tulajdonjogát a szerződésbeli összegen, mely a mai pénzérték szerint, mintegy „nyolczezer frtnak felel meg, megvette, több ügyvédtől s igy tanutól is véleményt kért, hogy ily örök áron való eladás és vétel törvényeink szerint lehetséges-e, s ügyvédeinek igenlő nézete után kötötte meg a szerződést. További kérdés volt, vajjon Petőfi élőnek vagy holtnak tekintessék-e, s ha holtnak, halála mikor történt? E kérdésre Arany János igy szólt: „Ez vitás kérdés, melyről pro és contra vitáznak. Hogy én mit vélek, tanuskokás és meghiteltetés tárgya nem lehet“ Jókai Mór vallomása igy hangzott: „Azok után, a miket a hirlapok közöltek és saját nejének utánjárásai nyomán azt vélem, hogy az 1849-diki segesvári csatában halt meg.“ Lauka Gusztáv is Petőfi halálát a segesvári csatában állitja bekövetkezettnek, Bellaágh József pedig, ki Petőfi bensőbb ismerősei közé tartozott, igy szólt: „Jurilice élőnek tartom.“ A kivatalos tanuvallomáson kivül a tanuk, több más érdekes nyilatkozatot is tettek. Jókai fölemlité, hogy a szerződésen Petőfi aláirásai eltérnek egymástól; ez onnan ered, hogy Petőfi változtatni szokta volt aláirását, de irása mindig ugyanaz maradt. Ő háromféle aláirását ismeri, olykor a P—t alólról kezdte fölfelé, ugy hogy tréfából egyszer nevét Setőfinek olvasta. Jókai megjegyezte azt is, hogy mi az irói tulajdonjogot illeti, ő, ha majd egykor ez ügyben nálunk törvény alkottatik, azon nézetet fogja védeni, hogy az iró, művének tulajdonjoga felől szabadon rendelkezhessék.

Az Athenaeum ügyvéde, Sigray Pál, egykor Arany János tanitványa levén, Arany szivélyes kézszoritással s e szavakkal bucsuzott el tőle: „Egykor én czenzeáltam önt, ma ön kérdezett ki engemet!“

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

400 esztendős kintorna. Trencsénből irják egy pozsonyi lapnak: Heinrich igazgató nem rég egy 15-ik századból való kintornát vásárolt meg 2000 frton. A kintornában 36 darab török zenemü van; minthogy azonban a szerszám az idő vas fogától sokat szenvedett, egy berni mechanikus fogja renoválni; szakértők becslése szerint azonban mostani rozzant állapotában is megéri a 40,000 frtot. (Hogy kitől és honnét vette a nevezett Heinrich igazgató e nagybecsü régiséget, arról a pozsonyi lap nem szól. Régészeink megvizsgálhatnák e nagy becsü régiséget, már csak azért is, hogy a 15-ik században Magyarországon még nem lévén török világ, nem lehetetlen, hogy az ócska verklijen 400 esztendős magyar zenedarabok foglaltatnak.)

*

Az Eszterházy képtár érdekében a vallás és közoktatási miniszter átirt a bajor kormányhoz, kérve, hogy Hauzner restaurateurnek engedélyezne 6 heti szabadságot, hogy a képtárban levő és javitást igényelő 53 kép kijavitását megkezdhetné. Hauzner a jövő hó elején megérkezik.

*

Az első magyar szépirodalompártoló társulat. A mozgalom, mely a magyar szépirodalom emelése érdekében hetek óta folyamatban van, kezd gyakorlati eredményekre vezetni. Kiváló irodalmi férfiak, a közügy sok érdemes munkása álltak a mozgalom élére, mely immár határozott tervekkel lép a közönség elé, hogy közreműködését megnyerje. Fontos nemzeti és irodalmi érdek vezeti a mozgalom meginditóit, s törekvéseik bizonyára a magyar nép minden rétegében kellő támogatásra fognak találni. A mozgalom vezetői a hazai közönséghez tervezetet intéztek, s mely a kitüzött czél elérésének eszközei iránt kellő tájékozást nyujt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1880. jun. 26.

— Lapunk előfizetőit tisztelettel kérjük, hogy a közeledő harmadik negyedre, illetőleg második félévre előfizetéseiket idején megújitani szivesk edjenek.

Figyelmeztetjük helyi előfizetőinket, hogy lapunk számára előfizetéseket kizárólag csak Demjén László könyvkereskedése és lapunk kiadóhivatala fogad el.

Helyi hirek.

— **Kéler Ilona** kisasszony, szinházunk kedvelt tagja, Budapestre utazott, családja meglátogatására.

— **A mai és tegnapi nap** Kolozsvárt a baleset napja volt, ma reggel a takarékpénztárnak a főtéren épülő házánál a beszakadó padozat Fehárváry Jóssef 61 éves özvegy, gyermektelen kömüvest maga alá temette, s fejét életveszélyesen összezúzta. Eszméletlenül szállittatott a kórházba. Valóban csoda, ha az a czifra nyomoruság, melyet a kolozsvári takarékpénztár ócska épületek kitatarozásával és feleziezomázásával véghez visz, nem keresett magának még eddig több áldozatot.

— **Borzasztó emberölés** tartja izgatottságban egész városunkat. Intelligens fiatal emberek a főtér közepén, nem is valami nagyon későn, éjjeli 12 óra felé, megöltek egy embert, a ki egy tátongó törszúrással a mellén, halva fekszik a kórházban. Az általánosan borzalmat keltő eseménynek következők részletei: Laczkovics Lajos, nemrég elhunyt kolozsvári honvédőrnagy fia, orvosnövendék a helybeli egyetemen, mint szelid lelkületü, szorgalmas, ügyes egyetemi hallgatónak van ismerve, tegnap délután a kolozs-monostori sörházban mulatott Ujvárosi János gazdászszal, egyetemünk egyik derék tanárának szintén müvelt lelkü rokonával, ez utóbbi Laczkovicsnak egy rövid stylet-vel ellátott pallezát ajándékozott ugyanez nap délután. Monostoron kissé sokat fogyasztván el a sörléből, illuminált állapotban tartottak a városnak mindketten, s már a muzeum-utczában egy velök szembe jövő-

---

hetlenné tevén egybefüggő és komoly társalgást folytatni.

Másnemű elszóródások is járultak hozzá, hogy kerüljük a fenyegető tárgyat szőnyegre hozni: például egy nyúl merész ugrásai, melyet felvert a Pál kutyája s üzőbe vett, tovább dús virágzásu gyöngyvirág-bokrok keltették fel bennem a vágyat szedni belőlük, és aztán folyton csevegtem ezen semmiségről s kivántam, hogy aprólékosan mondja el nekem napi foglalkozását. Mindez szerencsésen elvitt még túl a nagy cserfákon, a nélkül, hogy valami veszély adta volna elő magát, e pár szót kivéve:

— Georgette, nem jutott-e kegyednek eszébe e séta egy másikat, első sétáinkat, emlékszik-e?...

Mire én azt feleltem: — Semmire sem akarok visszaemlékezni.

Erre egyszerre elszomorodott; de csakhamar ismét visszanyerte merészségét, mint mindjárt meglátja ön. Midőn ismét kérdezősködtem tőle életmódja felől, azt mondta:

— Oh! istenem, mindez ideig csak erdőm fáival kivántam rendre megismerkedni, lelkiismeretesen menve át a fenyőtől a tölgyhöz s a szilfáktól a cserhez... ez volt első kötelességem... de most már tisztában vagyok velök, elintéztem, berendeztem teendőimet, lesz már szabad időm is, tenni fogok pár látogatást a szomszédságban s kellemes ismeretségeket biztositni magamnak; különben majd az esős idény nagyon szomoruan folyna le itt.

— Azt hiszem, nagyon kevés társaságra fogna itt találni s kevés alkalom kinálkozand a mulatságra, — feleltem kitérőleg.

— De ha más nem volna is, mint Miron orvos, ez nagyon eredeti ember, ki igen tetszik nekem, aztán ott van még a grangei lak is...

— Remélem, csak nem jut eszébe önnek látogatást tenni oda, — kiáltottam fel, csaknem megkövülve, kiejtve kezemből virágaim nagy részét.

— Miért ne? nem természetes dolog-e ez? Mondták ugyan nekem, hogy eddigelő senki idegent nem fogadtak ott el, de kegyed, Georgette, meg fogja nyitni előttem az ajtót.

— Én!?

A megbotránkozás s kétkedés hangja, melylyel oda dobtam e szót, alkalmasint felboszantotta őt, mert az enyémhez hasonló élénkséggel tette hozzá:

— Meg kell lenni... Biztos lehet benne, hogy elmegyek, elmegyek minden áron.

— Az én ittlétem alatt nem, — feleltem hidegen, — mert annak ezennel vége van. Visszatérek Párisba, hol anyám vár reám.

Ez utolsó szavakat nyomatékkal ejtettem ki, hogy megmutassam, miszerint bármint akarták is, nem mondtam le anyámról, kitől, hogy örökre megváltam, méltán hihette, miután itt vagyok.

— Hajh! pedig oly nagy öröm volt nekem itt találkozni kegyeddel e magányban, távol minden közénk tornyosuló akadálytól; oly édes volt nekem a gondolat, hogy még soká, örökre fogunk egymás mellett haladhatni az élet útján! De ez ábránd nagyon gyorsan szétfoszlott.

— Mint annyi más ezelőtt! — feleltem szárazan.

Pál érezte a szemrehányást, s igyekezett igazolni magát. Nem ismétlem itt szavait, de nagyon meggyőzőleg beszélt, és bizonyos vagyok benne, hogy őszintén is. Ot hallgatva, éreztem, hogy ő részéről valódi hibát nem követett el irányomban, hogy ő is ép oly szerencsétlen, mint én magam, és hogy a jégkéreg, melylyel körűlvéve hittem szivemet, kezd olvadozni, hogy e vonzalom, melyről oly határozottan le akartam mondani, azt ön is tudja, ismét nagy szerepet kezd játszani életemben... Az nem szabad, hogy úgy legyen, e találkozásnak nem szabad ismétlődni...

— Isten önnel! — szóltam, elérve a falut.

Határozott hangon beszéltem, de ő ép oly határozottan felelt:

— A viszontlátásig!

Siettem menekülni, futva indulva Granges felé. Kutyája elkisért még egy darabig. Nem tudtam megállani, hogy meg-ne simogassam, mielőtt visszabocsátottam urához e szép állatot, melyet ő szeret.

A Pál által szedett virágok itt állnak előttem az asztalon egy virágtartóban, igen gyakran tekintek reájok, igen sokat beszélnek azok nekem felőle. Nem, nem fogok többé egyedűl sétálni menni, nem fogunk találkozni, szentűl feltettem ezt magamban, és hogy biztos legyek igéretem megtartásáról, leteszem azt az ön kezeibe barátom, teljes vallomásommal együtt.“

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

asztalos-legénynyel összetűztek s Laczkovics állitólag már ezen asztaloslegényre kirántotta pálczából a stylet-et, az utóbbi azonban megszaladott. Innen a főtéren a Schütz-ház földszintjén levő vendéglőbe tértek, s mindjárt a belépésnél összekaptak Nagy István jogászszal, a ki már kevéssel azelőtt gr. Teleki Imre és Lábodi József, a fiatal gróf édes atyjának számtartója társaságában mulatott. Az ifju gróf már korábban elhagyta mulató társait, Nagy István jogász azonban az udvarra kijövet szembetalálkozott a Monostorról jövő két fiatallal, Laczkovits ekkor Ujvárosit Nagy Istvánra lökte, kinek az a lábát taposta meg, s midőn Nagy István erre azt mondta, hogy kiki a maga lábán járjon, Laczkovits állott még a kert felől és Nagy Istvánnal dulakodni kezdett, miből pofozódás és a styletes pálczával ütlegelés keletkezett. A zajra kijött Lábodi József számtartó is, mintegy 30 éves fiatal ember, ki előbb őrmester volt a hadseregnél, Lábodi békitni akarta a feleket és e közben megragadta az állitólag Lacskovits kezében lévő pálczát a stylet azonban a Lacskovits kezében maradt, ki azt Lábodinak baloldalán a karperecz alatt a szivfelé irányulva mellébe dőfte. Lábodi rögtön halva rogyott össze, a tettesek pedig eldobva a tört megszaladtak. Lábodi holtteste a kórházba szállittatott, rendőrségünk pedig hagyományos gyorsasággal csak ma délelőtt fogatta el Ujvárosit és Laczkovicsot, kik nyugodtan várták bé a hatóság lépését. Mindketten is kihallgattatván beismertek mindent egészen a borzasztó actusig, az ölést azonban mindketten tagadják. Az ügy átadatott az ügyészségnek, a tettesek pedig a farkas-utczai börtönben várják a további vizsgálatot.

— **Becsapott a száraz menykő.** F. hó 25-én d. u. 2 és 3 óra közt városunk felett csak pár perczig tartó hatalmas zápor vonult át borzasztó menydörgés és villámlás kiséretében, mely alkalommal rémitő csattanással csapott be a száraz menykő a györfalvi utczai városi vámház nyitott ablakán a szobába, hol Bocskai András városi vámszedő — ki mellesleg a szabóságot is folytatja — dolgozott a varrógépen, körülötte apró gyermekei és neje, karján csecsszopó kisdedével. A menykő körülszaladta egy párszor a szobát, beosont a kemencze ajtaján, a kemenczét szerteszét hányta, innen a padlásra, hol végre kitombolta magát. Az egészben az a bámulatos, hogy az általános rémületen kivül, melyből csakhamar mindnyájan magukhoz jöttek, egyéb baj nem történt.

— **Meglött gyermek.** Kondert Jánosné, szegény napszámos asszony — lakik a sánczoldalon 36. sz, alatt — folyó hó 25-én, délben, Schuszter József nevü 12 éves fiát elküldte, hogy profontot vásároljon a katonáktól. A fiu el is ment a tellegvári kaszárnyába, hol az 51-ik gyalogezred 14-ik századának egyik szobájában alkuba bocsátkozott Kondor Vaszi közlegénynyel — ki mint mondják — fegyverét készült tisztogatni. „Nem félsz, meglőlek“, szólt a katona, a gyermeknek szegezve fegyverét, és azt elsütötte. Lehet, hogy nem tudta, hogy a fegyver meg van töltve, elég az hozzá, hogy a gyermek holtan rogyott össze. Még egy Bujkán Gyorgye nevü dobos is sérülést szenvedett a lövés következtében a karján, a mely azonban nem veszedelmes. A gyermek hulája a kórházba szállittatott.

— **Rendőrségünknek.** Gyakran kényszerit a rendőrség megrögzött mulasztásai miatt felszólalnunk. Hiába prédikáljuk nagy idő óta, hogy Kolozsvár, ha város névhez igényt formál, nem szabad megtürnie azt a sok szemétdombot, rondaságot, mivel minden mellékutczánk tele van; biába mondogatjuk, hogy a meleg nyári hónapok alatt a felhalmozott téli és tavaszi piszok a közegészségre káros befolyást gyakorol: rendőrségünk régi lomhaságával pár főbb utczát megsepertet néha napján s a város egyéb részére nem is hederint. A kutyabagosi rendészet jobban érti feladatát, inkább teljesiti kötelességét mint a mienk. A sétatérre vezető hidról, melynek karfái ledöltek, oszlopai az egyensulyt nem sokára elvesztik, — erről a mult hetekben megemlékeztünk — hasztalanul. Az ugynevezett „Németek-pallója“ a legnyomorultabb állapotban van, minőt czivilisalt városban látni nem lehet: rendészetünk észre nem veszi, — azt várják talán, hogy a pallót használó koldus népség, vagy a baka-világ megkönyörül, s gyüjtést rendez a városi pénztár kiméléséből, s jó karba helyezteti azt a hidat? Rendőrségünk tűri a sok zúgkorcsmát, éktelen tivornyáival, nó hát gyönyörködjék a mai gyilkosságban; rendőrségünk annyira gyámoltalan functioja megoldásában, s annyira makacsan ellenszegül lomhaságával a rámutatott bajok számba nem vételével, hogy nem tudjuk eldönteni, vajjon bárgyusága-e nagyobb, vagy hivatali mulasztása? Annyi azonban bizonyos, hogy a mostani állapotok türhetetlenek, ajánljuk rendőrségünknek, hogy gondoljanak egy csipetnyit a közügygyel is, mert hivatalokat közbizalom adta s el is veheti; s a mit megdolgozni ok kellene, ezért fizetést huznak, s igy munkájokat a város soh' se kivanta potyára.

Hazai hirek.

— **Gr. Bánffy Béla**, Kozsmegye gyalui járásának országgyülési képviselője, jul. 4-én tartja Gyaluban képviselői beszámoló beszédét. Ünnepélyes fogadtatására a választókerületben készületek történnek.

— **Gyaluban** jul. hó 4-én a vöröskereszt orsz. segélyző nőegylet javára ismét meg fog tartatni a szokott majális. A regényes fekvésü várkert és a szép fenyves, a mi között a mulatság szokott tartatni, már magában megérdemli a megtekintést és gr. Eszterházy Kálmánné szül. Bethlen Paulina grófnő tiszteletreméltó egyénisége a rendezés élén már is sikert biztosit a mulatságnak. Eddigi hallomásunk szerint Kolozsvárról is nagyon sokan készülnek ezen érdekes kirándulásra.

— **Rémhistoria.** A határőrvidék Goszpodnicze községében lakó Popovics László szatócs mintegy tiz év előtt a Bánságból egy asztalost hivott magához, a ki azóta eltünt. Popovics ez időtől fogva hirtelen meggazdagodott. Feltünő volt azonban, hogy sem ő, sem fia nem nősültek meg és egyáltalában nem türtek nőszemélyt a háznál. A napokban jelentették a község birójának, hogy Popovics a szemétben embercsontokat rejteget, a melyeket időről-időre eléget. A biró följelentésére a szolgabiró kutatást rendelt el és valóban találtak is embercsontokat. Ez eset természetesen nagy feltünést kelt.

— **Párbaj.** Tegnapelőtt délután Pozsonyban, mint az „Egyetértés“-nek irják egy közös hadseregbeli kapitány és egy honvédfőhadnagy karddal párbajt vivtak, mely mindkettőre nézve véres kimenetelü volt. A kapitány a bal karon mély sebet kapott, a főhadnagy pedig az altesten.

— **Rémes gyilkosság.** Gyömrőn Pestmegyében a mult héten rémes gyilkosság történt, mely agyafurt kiszámitáson alapult. Katona gyömrői földmives a fővárosba jövén nejével bevásárlásokat eszközölni, midőn haza megy, hallja, hogy nevelő leányának férje, egy kiszolgált Este-ezredbeli őrvezető puskalövéstől könnyü sebben fekszik, nevelt fia, egy 24 éves fiatal ember pedig a háztól eltünt. A gyanu a fiatal emberre hárult annál inkább, mert a se besült azt jajgatta: meglőttek. Azonban Katonáné meg volt győződve nevelt fia jólelkületéről. másra gondolt s az istálló falán fris vérnyomokat vevén észre kutatni kezdett. A trágyadombba elásva találták meg nevelt fia testét, aszerencsétlennek a feje nyolcz darabba volt vágva. A dolog világos lett; a kiszolgált őrvezető, a nevelt leány férje az örökségre vágyván megölte a fiut, s hogy a gyanut magáról elháritsa, puskalövéssel könnyen megsebezte magát. Az elvetemedett gonosztevő a monori járásbiróság börtönében várja sorsát; még idáig nem vallott.

— **Nagy felhőszakadás és jégverés** látogatta e hó 23-án Aradot és környékét, mely helyenként nagy károkat is okozott. Aradon több utczán csolnakázni lehetett volna. Az arena ugy nézett ki, mint valami bárka a tengeren; nagy viz vette körül, mely nem folyhatván le a magasabban fekvő kereszt-utcza felé, az arenát öntötte el. A szépen helyrehozott nézőtéren fél ölnél magasabb viz volt, a körszékek egészen viz alá kerültek s a szinpad alatt tompa morajjal zugott az ár. Szivattyukat hozattak, hogy eltávolitsák a roppant mennyiségü vizet, mely egyébiránt nem futott volna oda be, ha valakinek valaha eszébe jut, hogy a mélyen fekvő arenában előadás közben is meglepheti a közönséget ily zivatar és ennek elháritására levezető csatornáról gondokkodtak volna. — A mi a mogyoró nagyságu és felettébb sürüen hullott jeget illeti, az mindenesetre nagy károkat tehetett, mert oly hevesen és oly sürüen jött, hogy lapátolni lehetett. Ha a hegyalján is olyan volt, mint a város területén, ugy, mint az „Alföld“ irja, milliókra menő veszteséget szenvedett a vidék.

Vegyes hirek.

— „**Egy szigoru tábornokról**„, ki mint jelenleg hivatalos évi látogatásait teszi az ország különböző vidékén, beszéli el egyik bécsi lap a következő történetet: Valamelyik kapitány magára vonta a tábornok haragját, s a tábornok mérgesen rákiálltott. A kapitány tisztelgett, lovát megforditotta, s elvágtatott. „Hova nyargal ön?„ kiáltott utána a tábornok. Semmi válasz. „Hova lovagol, kapitány ur?“ ismétlé a tábornok, s meg sarkantyuzta lovát. A kapitány megfordult nyergében, s klasszikus nyugodtsággal felelte: „Penzióba, tábornok ur!“

— **Mulatságos öngyilkosság.** A penczigni vendéglőnek a napokban egy kétségbeesett, mogorva arczu vendége volt, ki minden mogorvasága mellett jóizüen evett és ivott. Beszéd közben a körülötte ülőket gyanus sejtelem szállta meg, mert az idegen beszéde életunságot árult el. E gyanu még fokozódott midőn zsebéből egy papirba göngyölt forgópisztolyhoz hasonló valamit vett ki és kezében tartotta. A megijedt korcsmáros, ki attól tartott, hogy vendéglője tragoedia szinhelye lesz, rendőrért futott, ki a titokteljes idegent a rendőrséghez vezette, hol ez egész őszintén bevallotta, hogy miután pénze nem volt a vacsorát kifizetni, igy akart a korcsmárostól megszabadulni, mi sikerült is, mert a papirba burkolt sonka csontot mindenki gyilkoló pisztolynak tartotta.

— „**Trón részvényekre**“ czim alatt kedélyes czikket közöl a párisi „Lanterne“ a „Figaro“ azon közleménye alapján, hogy a legitimisták „V. Henrik“ czéljainak előmozditására pénzt gyüjtöttek pártfeleik részére. „Tehát — irja e lap — a trón és oltár harczossai alapitottak egy fekete pénztárt, hogy azzal előmozditsák a Roy czéljait. E vállalkozók kapnak három százalék kamatot. Ez az eszme: részvényekre alapitani trónt, valósággal nagyszerü! Mily pompás operette-szöveg lesz ez a jövő Hervéi számára! Nem akarunk elbátortalanitani senkit; de bárminő ostobák legyenek a részvényesek általában, mégis kétséges, hogy a Chambord Társai czég sok aláirót találjon, ki pénzét hajlandó volna náluk befektetni.“

— **Eltünt hegy.** A San-Luis de Potosiban Mexikó államban megjelenő „Union Demokratia“ czimü lap egy rendkivüli természettünetről tesz jelentést. San-Catarina tanya közelségében az ottani lakosokat borzasztó robaj riasztotta föl, mely robaj olyan volt, mint egy hosszasan tartó erős égzengés. Arra felé indultak, honnét a hang érkezett s azt látták, hogy egy elég nagy hegy dörgés eltünt. Ez eltünés vagyis elsülyedés kevés másodpercz müve volt, a hegy helyén egy 300 lábnyi mélység támadt, a mélység hossza 650, szélessége 490 lábnyi. Eleinte nem lehetett a mélységet megközeliteni, mert a fojtó por majd megfulasztotta azokat, kik ezt tenni megkisértették, s e por minden falevelet ellepett, akár csak hó esett volna. A hegyet földrengés sülyesztette el.

— **Fehérek és feketék.** A „feketekérdés“ Amerikában még mindig fenyegeti az ország nyugalmát és nem ritkán aggasztó véres összeütközések fordulnak elő, melyek a fehérek és feketék közti gyülölségből támadnak. Igy jun. 1-én is Little-Rockban valóságos fajharcz tört ki, melyről a következőket irják: Több nappal ezelőtt egy dr. Cromwel nevü fekete, Coners nevü fehérrel összeveszett; a veszekedés, verekedéssé fajult, a melyben Cromwell huzta a rövidebbet. Ez boszut tervelt és Coners asszonyt akarta meggyalázni. A szörnyeteg az asszonyról már majd minden ruhát letépett, és a gyalázatos tettet elköveti, ha az asszony segélykiáltásaira több személy segitségül nem érkezik, kik a feketét elfogták. E tett az egész vidéken nagy izgatottságot keltett. Ez a fogház szomszédságába vonult, honnét 4 ember a fogházba ment kérvén a hivatalnoktól a kulcsokat. A börtönőr azonban, ki a körülményekből következtette, hogy a nép megkisérli Cromwellt felakasztani, azt titkon a fogházból elbocsatotta. Ezt a benyomult emberek nem tudták. Midőn ezek a fogházhoz közeledtek egy kerités mellett elrejtve volt négercsapat tünt elő, „megállj“-t kiáltva a fehéreknek. Ezek a fekete kommandójára mitsem adva folytatták utjokat, mire az utóbbiak lőni kezdtek. Erre elősietett a fehérek tartalékcsapatja, és csakhamar általános harcz támadt. Minden oldalról siettek az emberek a harcztérre. Mindegyik harczoló fél erősitéseket kapott, és a folytonos sortüzelés két ellenséges hadsereg közötti rendes ütközet szinét adta a csetepatának. Végre azonban a feketék ott hagyták a csatatért. 5 néger maradt a csatatéren nehezen megsebesitve, a fehérek közül egy sem sebesült meg. Este a helyzet ismét háborus szinezetet nyert. Számos fekete a közeli határról a helységbe tódult és kinyilatkoztatták, hogy még az éjjel azt felgyujtják. A fehérek azonban nem vévén tréfára a dolgot, támadásra készültek, mit a felkelők észrevevén az éj sötétében elpárologtak. Az izgalom ezáltal azonban nem csillapult és elhatározták, hogy Cromwellt felakasztják. A fehérek hirt kapván, hogy Cromwell a várostól nem messze a vasutvonal mellett van elrejtve, egy különvonaton annak keresésére indultak, s megtalálván csakugyan felakasztották. A nyugalom még mindig nincs helyreállitva és nagyon valószinü, hogy még több vér fog folyni, mig a feketék lecsendesülnek.

— **Látás a távolba** villanyosság segélyével. Bell Graham, a telephon nagyhirü feltalálója, patenst kért a washingtoni kormánytól egy ujabb találmányra, mely a fénysugarakat villamosság segélyével a messze távolba közveti-ti, ugy hogy ily módon valakinek arczát vagy bármely tárgyat több mértföld távolságban is meg lehet látni. Az angol lapokban most felszólalnak a prioritás joga érdekében. Willonghby Smith, Sabine, Kerr tanár s más angolok szintén foglalkoztak már ez eszmével s a seleniumot vagy ezüstözött lágy vasat használva fel sikeres kisérleteket tettek oly módon, hogy a seleniumtükörben erősen megvilágitott képet közönséges távirósodronyon átszármaztatva a másik állomáson magnetikus tük közt levő türben vagy az ezüstözött vason ismét visszatükröztették. A kisérletek még nem teljesek, de remélhető, hogy az idő s távolság gátjait e téren is sikerülni fog rövid idő alatt legalább bizonyos fokig korlátozni.

— **Sarah Bernhardtról**, Páris egykori kegyenczéről, kinek müvészete nem sokkal hiresebb soványságánál, azt beszélik, hogy midőn hazájának hátat forditott, tragikus páthosszal kiáltott volna föl: „Hálátlan haza! csontjaim ne legyen a tied!“

———

CSARNOK.

Gr. Széchenyi István naplóiból.

Castlereagh lady számára két nagy juhászkutyát hozattam Magyarországból. Rendkivül nyájasan fogadta, s én arra kértem, hogy majd ha egyszer Angliába jövők, ő is adjon nekem viszonzásúl egy angol kutyát. A legnagyobb készséggel ajánlkozott erre s csak azt kivánta tudni, minő fajtát s minő szinűt óhajtanék. Váltig állitottam, hogy az nekem mindegy, annál inkább, mert nem is tudom, mikor jöhetek Angliába. A lady nem tágitott, s végre a barna szint választottam. Ezt tudnom kell, állitá ő, hogy „előre megrendelhessem a kutyát.“

—

Az ifjú W., a ki évek óta szünetlen útazgat, s valóban érdekes utazásokat tett, azzal az egy észrevétellel gyarapitotta ismereteit, hogy Palermóban a megsütni való csibéket a falhoz vágják s ugy ölik meg, nem pedig, hogy mint nálunk, a nyakukat elmessék.

—

Mikor Beleznayt lenyakáztak, Brudern birni ohajtotta a fejének hü másolatát. A hóhérral kiegyezik. Éjjel meghitt inasa elmegy az akasztófa alá, kiássa a fejet s viszi a hóhér házába. Ez, annyira iszonyodik a halottól, hogy utálatból elmegy a háztól. Az inas maga marad az asszonynyal. Nézegetik a fejet, megmossák, — szakálla volt: nem tudják gipsszel leönteni. Az inas elővészi a beretvát s kezdi a halottat beretválni, de ekkor koczognak az ajtón. — Ez a kivégzettnek anyja volt, a ki fia holtestét akarta lopva elvinni. de fej nélkül találta. Az inas nem jő zavarba; tovább beretválja a fejet, s két gipsz-öntetet készit róla, mely mind a kettő meg is van.

—

Nádasdy grófot, valami gyujtogató helyett elfogták s félig agyon verték a parasztok.

„Bizony mi nem tudtuk hogy ki lehet, mert ki gondolhatta volna, hogy egy gróf Nádasdy, egy magyar főispány nem tud magyarul!“

Valumbrosa nem tud spanyolul, — lehetetlen.

Bolinbroke nem tud angolul — az nem lehet.

Caraman nem tud franczául, — az tréfa beszéd.

Gróf Nádasdy nem tud magyarul, — no, az természetes.

———

KÖZGAZDASÁG.

—

Az iparos gazda.

aa) Különféle őrlés-rendszer.

24. §. Homér szerint Penelope udvarában, férje Ulysses távol léte alkalmával 12 rabszolganő dolgozott éjjel-nappal a buza-őrléssel, holott az egész udvartartás, habár az alkalmatlan udvarlók számát a történészek 50 egyénre teszik mégsem állott több, mint 300 fejből, s igy minden, 20—25-ik embernek őrléssel kellett foglalkoznia teljes erejéből, hogy a többiek szükségét ellathassa.

25. §. Ezen tökéletlen eljárás oka volt a tökéletlen őrlő eszköz, mely állott egy jó nagy kő-tálból és egy kerekded kőből, melylyel a buzaszemek a kő-tálban szétzuzattak. Később a köveket ugy vágták ki s illesztették egybe, mint most a sódaráló eszközöknél láthatjuk. Pompéji romjaiból már oly malomkövek kerültek ki, melyeket a hozzájok erősitett rudaknál fogva ember- s állat-erő hozott forgásba, mint ezt a romok közt található rajzok mutatják. A vizerő alkalmazása azonban Krisztus születése táján Augusztus császár alatt még unicum-féle ujdonság volt Rómában, miről Plinius mint curiosumról emlékszik, s a vizi-malmok csak a 4-ik században kezdtek Róma környékén elterjedni, mig a szélmalmokról csak a 11-ik században törlénik emlités, mikor t. i. a keresztes-vitézek keletről a többek közt ezen szükséges és hasznostalálmányt is honositották Európában. A vizerőre s gőzerőre készült műmalmok, melyek a lisztet majdnem füstfinomságuvá őrlik, csak a közelebbi évtizedek találmányai, és nem oly mérvben terjednek ki Nyugot-Európában mint gondolnánk.

26. §. Nyugot-Európában a lisztipar s kereskedelem 3-féle őrlési eljárást különböztet meg. Ezek: A gazdasági őrlés, melyet kivált a népesebb államok iparos kisbirtokosai gyakorolnak, kik terményeik nagyrészét tésztának vagy kenyérnek házi iparszerüleg dolgozzák fel, és küldik piaczra. Ennek eszköze a gazdasági hengermalom. Ezen kis hengermalomnak két főrésze van, u. m. őrlő és szitáló rész. Az őrlő rész a láda tetejére alkalmazott vas készülékben, — a szitáló rész pedig a deszkaládában van. Az őrlő henger tiszta aczél, melynek rézsutos irányban ráspolyszerü fogai vannak. A szita sárgaarészövetből van, melynek első része sürübb, vége sokkal ritkább. Ennélfogva: az első fiókba ejti a legfinomabb lisztet, a másodikba a barna lisztet, a harmadikba a darával vegyes lisztet, a negyedikbe az apró korpát, az öreg korpa pedig a szekrény végén hull ki. Ezen gépen, mint látjuk, lehet szitára őrölni (Beutelmahlen), de lehet „parasztra“ vagyis lisztet és korpát együvé őrölni, és lehet csupán darálni, ha módositásait értjük, mi abból áll, hogy a szita kerekét forgató hur leesatoltatik, s a henger végére alkalmazott csavar megkönyebbittetik. Lehet ekkor, ha t. i. a csavart jól megeresztjük, ezen gépen tengerit, árpát, zabot darálni. Embererővel, két embert alkalmazva, szitára megőrölhettünk 3 vékányi buzát, darává aprózhatunk 5 mérő gabonát; nagyobb géppel ló- vagy gőzerőre alkalmazva 2—3 ennyit. A legkisebb (két embererőre szolgáló gép) Clayton és Shuttleworth lincolni gyárában 13—15 font sterling. Nagyobb gép, mely 10—12 mérő buzát szitára őröl, Budapestre szállitva 500—550 forint.

27. §. Francziaországban más szerkezete van a gazdasági vagy majorságimalomnak. Ez kövekkel őröl, melyek forgása azonban csak 60; perczenkint. A kövek átmérője 5 láb s első őrléskor ezek egymástól annyira vannak, hogy a buzát vagy gabonát csupán szétzuzzák. Ekkor nyeretik egyrészt a legfinomabb liszt, másrészt a korpa, s a közbeneső törmelékből vagy darából (Gries) nyeretik ujabb felöntés utján a többi liszt, és pedig: 100 kilogramm buzából:

Fehér liszt:

(1. rendü liszt 38 kilogr. 33)
(2. (1-ső daraliszt) 19 . . . . 16)=66%
(3. (2-ik daraliszt) 8 . . . . 51)

Fekete liszt:

(4. (3-ik daraliszt) 5 . . . . 0)
(5. (4-ik daraliszt) 3 . . . . 33)=8.33

Hulladékok:

(Finom és vastag korpa 10 . . 82.)
(Malompor stb. 12 . . 50.)=23.32
(Elkallódás . . . . . = 2.25

= 1000.00

(Folyt köv.)

———

IDEGENEK KOLOZSVÁRTT.

— jun. 25

Biasini szálloda.

Waallya Ferencz szbiró és neje Csáki-Gorbóról. Balog Károly kir. járásbiró ugyanonnan. Csákány Ádám uradalmi erdőinspector Gyaluból. Deésy Gyula ev. ref. lelkére Gyaluból. Bárdy Károly birtokos M.-Láposról. Kohn József kereskedő Brassóból. Szetkirályi Gyula birtokos Pagocsáról. Biró Pát honvédelmi ministeri fogalmazó B.-Péstről. Sánta Jeromos ugyanonnan. Domahidi István és neje Domahidáról. Beer Frigyes kereskedő Brassóból. Urmöny Vincze N.-Somkutról. Vincze Miklós Deésről. Horni K. kereskedő ugyanonnan. Stefan László gyógyszerész Magyarországról. Rohonczy Sigmond gyógyszetész Mocsról. Kopeczky Mihály Tordáról. Molnár János Deésről. Benedek János N.-Almásról.

—

Nemzeti szálloda.

Rotter H. kereskedő Budapestről, Bacher Zsigmond Brünből, özv. Szigetiné B.-Hunyadról, Südfeld H. ékszerész Bécsből, Felköldi Elek jószágigazgató Gerendről, Braun Miksa Budapestről. Osterlamm A. Debreczenből, Kremnitzky József Verespatakról, Schwingenchlögel G. Budapestről. Neuwald József B.-Pestről.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTTÉR.*)

Ajánlkozás.

Egy középkoru német kisasszony ajánlkozik gyermekek nevelésére vagy háztartás vezetésre; vagy pedig mint társalgónő, felolvasónő alkalmazást óhajt nyerni. — Ajánlatok intézendők: Maros-Vásárhelyre, B. 13. czimen poste restante.

———

A. F. és K. E. uraknak B.-Hunyadon.

A jegyzőkönyv hitelesitésére összegyült gondnoksági tagokat csütörtökön meggátolták a hivatlan vendégek a működésben. Ilyen jelenet inscenizoztathatik még „sprengolhatják“ a gyülést, hanem én azért kérem a hitelesitést újból. Miért félnek önök a hitelesitéstől?

Gagyi Samu.

———

*) E rovat alatt megjelenő czikkekért semmi felelősséget sem vállal a szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nemzeti lobogó

(225) és 3—6

Sétatéri zene!

Miután az időjárás szeszélyeiben bizni nem lehet és igy, a sétatéri zene megtartásának napjai sem lévén meghatározható; szükségesnek véltem a nagyrabecsült közönség tájékozásául jövőre, a következő intézkedést állandóan érvénybe léptetni: Mindazon napokon, melyeken a belvárosi, mint sétatéri üzletemnél, a nemzeti lobogó ki lesz tűzve; mindannyiszor a sétatéri kioszk előtt, délután 5 órától estve 8 óráig zene lesz. Miután tehát úgy finom **fagylalt, jeges és hideg kávé, friss sütemények és hüttő-italokról**, mint válogatott szép **zenéről** és pontos kiszolgáltatásról gondoskodva lesz, remélem, a nagy érdemű közönség sem fogja elmulasztani, szives és tömeges látogatásával törekvéseimet támogatni.

Úgy szintén bátor vagyok a nagy érdemű közönségnek, a volt régi „Arenában" berendezett vendéglői helyiségemet is becses figyelmébe ajánlani, hol finom **sör, bor, hideg- és meleg étkekről** pontos szolgálat, tisztaság és jutányos árról gondoskodva van.

Mély tisztelettel a bérlő

Tauffer János.

Figyelmet!!!

Van szerencsém a n. é. közönséggel u. m. a n. érd. egyetemi ifjuséggal tudatni, hogy az üzletemben lévő árúczikkeknél nagy ár leszálli tas történt.

	frt kr.		frt kr.
1 posztó gyermek kalap	1.10	1 gyermek fedeles szekér	8.—.
1 férfi posztó kalap	1.60	12 inggomb, fekete	5
1 férfi kemény kalap	2.50-től 3 f.	8 matring király gyapott	1.35
1 pár gyermek fél czipő	80	8 matring pottendorfi	70
1 pár gyermek fűdzős félczipő	1.40	12 karika gépczérna	65
1 pár gyermek czugos czipő	1.30	12 karika finom czérna	85
1 pár fiu bőr czugos czipő	3.30	1 napraforgó szappan	40
1 pár női czugos bőr czipő	2.80	1 eszéki szappan	65
1 pár női czugos brűnel czipő	3.30	1 eszéki kenőcs	40
1 pár férfi bőr czipő	4.—	50 árkus levélpapir	30
1 pár glassé férfi kesztyü	95	50 levél boriték	15
1 pár női glassé 3 gombu	1.—	25 varó tű	4
1 drb esőernyő	95	25 varó tű arany foku	8
1 drb szőr esőernyő rugóval	1.60	12 tyukszem gyürü	20
1 drb selyem esőernyő rugóval	4.—	20 matring varró czérna	10
1 drb szines oxford ing	70	12 réz iró penna	5
1 drd sima finum ing	1.40	12 penna tartó	5
1 drb finom lábravaló	90		

Mindezeken kivül gondolható galantia, nürnhergi és rövid áruczikkek nagy választékban kaphatók.

Kohn Lajos.

(117) 15—52 Főtéren Br. Jósika ház alatt.

SÁRGA KRISTOF

fehérnemü és vászon-raktára

Kolozsvártt,

(belközéputeza, kisegitö alatt.)

Kül- és belföldi nagykereskedők és gyárosokkali egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek kezesség mellett, legjutányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, cretton és madepolan szövetből, sima, himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól 3 frt 50 krig.

Férfi szines ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 60 krtól 2 frt 60-ig.

Szines és fehér gyapju alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó nadrágok (gatyák) mindennemü szabásu, legjobb len- és pamut vászonból 70 krtól 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és **kézelők** 4 rétü legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi szines-szélü selyem, — len és pamut **zsebkendők** szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól 7 frtig.

Valódi len fehér zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig.

Női ingek len és pamut vászonból, sima, himzett vagy redős 1 frtól 5 frtig.

Női háló réklik, 1 frtól 5 frtig, főkötők len és schiffon vászonból 40 krtól 80 krig. (79) 25—*

Női alsó szoknyák és **nadrágok** 90 krtól 7 frtig.

Női piquet réklik, nadrágok és **szoknyák**, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny-neczek, gyapju pamut takarók, paplanok, madráczok, mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legujabb szerkezetü **esőernyők**, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és szines **harisnyák**, gyapju, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól 1 frt 50 krig.

Legujabb **nyakkendők, posztó, szavasbör** és **glace kesztyük, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasinorok** stb. legjutányosabb árban.

Fehér és szines asztalnemü, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolán, szines ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtáju chiffon, creton és madepolan fehér ingszövetek 80, 155, és 170 centiméter széles 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig. Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző pamutok és czérnák, ujon szülöttek részére főkötők, réklik és takarók stb.

Továbbá elvállalok kiházasitás, vagy magán szükségre kivánt fehérnemüek pontos elkészitését; kitünő szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza, papirszeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesitek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégitő, az érte fizetett összeget visszaszolgálom, vagy másokkal kivánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgája

Sárga Kristóf.

Minden eddigi világtárlaton és orsz. kiállitáson a legnagyobb dijjakkal kitüntetve.

ELSŐ MAGYAR

Gép- és tüzoltószer gyár, harang és **érczöntőde.**

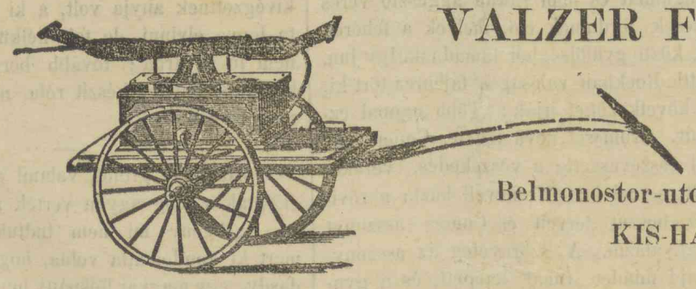

VALZER FERENCZ,

erdélyországi

FIÓKTELEPE

Kolozsvár

Belmonostor-utcza 12. szám

KIS-HÁZ.

Hazánk legnagyobb, korszerüen berendezett gyára

HARANGOK, TÜZOLTÁSZATI és VIZMÜINTÉZETI GÉPEK

KÉSZITÉSÉRE,

a gyárral kapcsolatos vízmüitészeti osztály a jelenben egyedüli belföldi szivattyúgyárt képezi, melyben minden czélnak megfelelő szivattyúk és szivattyús kütak jótállás mellett készittetnek.

(239) 1—*

Képes árlap kivánatra bérmentve megküldetik.

Könyv-mű és zenemű raktár

Bárhol megjelent és bárki által hirdetett bel- és külföldi könyv és zenemű azonnal kapható vagy megrendelhető a leggyorsabban.

a plébánia épületben a piaczi templommal szembe.

(36) ZONGORA és HARMONIUM RAKTÁR. 38—*

Moll Seidlitz-por.

Valódi csak, ha minden dobozon a sas és az én sokszorozott czégem van lenyomva.

30 év óta a legjobb eredménynyel használt mindennemü **gyomorbetegségek és emésztési bántalmak** (mint étvágytalanság, szorulás stb.) **vértolódás** és **aranyér-bántalmak ellen.**

Különösen oly egyéneknek ajánlandó, kik ülő életmodot visznek.

Hamisitások biróilag üldöztetnek.

(27) Ára egy lepecsételt doboznak 1 frt. oszt. ért. 41—52

Franczia borszesz és só

A legmegbizhatóbb önorvos a szenvedő emberiség részére minden bélső és fogfájásnál, idült hibák és sebek, rákbajok, üszök, gyulad szemek, hüdés és mindennemü sértéseknél stb. stb.

Palaczkban használati utasitással együtt 80 kr. o. é.

Dorsch-halmáj-zsirolaj

Krohn M. és társától

Bergenben (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelemben előforduló faj között az egyedüli, mely orvosi czélokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasitással együtt 1 frt. o. é.

FŐRAKTÁR;

Moll A. gyógyszerész,

cs. k. udvari szállitó,

Bécs, Tuchlauban.

A t. cz. közönség figyelmeztetik csakis Moll-féle e készitményeket kérni és csakis olyanokat elfogadni, melyek védjegyemmel és aláirásommal ellátva vannak.

Raktárak: Valentiny Ad. gyógysz. Wolf János, gyógysz., dr. Hintz György, gyógysz., Széki Miklós gyógysz., Biró J. gyógysz., Ditrich Samu, Csiki testvérek. Brassóban: Jekelins Nándor gyógysz., C. Schuster gyógysz, Bistritz Zirts C, Szongott L. Szebenben: Müller K. gyógysz., Teutch A. gyógysz., Segssvárt: Teutsch J. B. Szászrégen: Bork ect. Bössler,

Sz. 1913—1880.

Pályázati hirdetmény.

Alólirt szolgabirói járásba kebelezett Csik-Csicsó és Madéfalva társulat községekben a körjegyzői állomás évi 400 frt fizetés, természetbeni lakás és 17 frt 50 kr. irodai átalánynyal üresedésbe jövén, annak betöltésére ezennel pályázat nyittatik.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, miszerint ez iránti folyamodványaikat, keresztlevelük, eddigi szolgálatukat és feddhetlen erkölcsös előéletüket tanusitó okmányokkal, s különösen a községi jegyzői hivatal viselésére képesnek lett nyilvánitásáról valamelyik honni törvényhatósági szakbizottságtól nyert oklevelével felszerelve e folyó évi julius hó 31-éig ezen szolgabirósághoz benyujtani. (235) 3—3

A járási szolgabirósságtól.

Csik-Szeredában, 1880. junius hó 21-én.

Nagy József.

szolgabiró.

SZÉKY MIKLÓS

gyógyszertárában Kolozsvártt egyedüli nagy

gyógy-különlegességek

raktára a finomabb gyógyszerészet és illatászat köréből.

Eau de fleurs d'oranger de Nice, nizzai narancsvirág-illat viz. Kéz s arcz, ruhanemüek, salonok stb. természetes erős virágillatu elöidézésére. Tejbe, theába, süteményekbe pár cseppnyi a legkedvesebb izet és zamatot adja. Egy 310 grammos eredeti üveg nizzai **costumös vignettel 1 frt 50 kr.**

Huile d'olive de Nice Surfine a' Salade. Legtisztább nizzai faolaj, direct a termelő gyárostól, szag nélküli, soha sem avasodható. 310 grmmos eredeti vignettás üveg **1 frt 20 kr.**

Glycerin Iris viz, bőr- s arcz-tisztitó toiletteszer, különösen szeplő- s bőrkiütések (pattanások) ellen. Egy üveg ára **80 kr.**

Salycil fogpor, egy doboz **50 kr.**

Patschali szappany, Speick Seife, a bört fehériti, finomitja s puhitja, az egész idegrendszerre éltetőleg hat. Igen kedves, finom illatú, egy tokcsába foglalt darab ára **50 kr.**

Nizzai Heliotrup Iris Parfum, tiszta virág illat. 1 üveg 1 frt 35 kr.

Nagy raktár illatszer-, mozsdó-gyógy- s illatos szappanyokból.

(214) 8—*

LATZKOVITS A.

Budapesten, Váczi-utcza 22. sz. (Nemzeti szálloda épület.)

Specialis készitője jó szabásu férfi ingeknek.

feltünő olcsó árak mellett ajánlja kitünő jó minőségü

férfi fehérnemüit és uri-divat czikkeit.

Legujabb divatu **nyakkendők**, valódi prágai **kesztyük**, legjobb minőségü **zsebkendők, harisnyák, alsó ujjasok**, angol **nadrágtartók, illatszer, szappan** stb.

Ingek mérték vagy minta-ing után 24 óra alatt is elkészittetnek, a legfinomabb Chiffon, Zephir és Kretonokból, darabja

(179) **2 frt 50 kr.** 13—*

FEYTONA,

(223) a hires amerikai szer **fogfájás ellen, rögtön segit!** 2—5

50 kr. o. é. Valódi VALENTINI A. E. gyógyszerész urnál Kolozsvártt.

NINCS TÖBB FOGFÁJÁS.

1,000 forintot fizetünk annak, a ki a **Goldmann-féle császár-fogviz** használata után valamikor fogfájást kap. Egyetlen szer, szép fehér egészséges fogakkal birni a legöregebb korig.

Egy üveg ára **1 frt. S. Goldmann et Comp.** Boroszló Schuhbrücke 36. (224) 3—3

Általános raktár Ausztria-Magyarországra nézve **Russ Károly** és örökösei (Czerny J. Antal), Bécs. Wallfischgasse 3.

Raktár Kolozsvártt **Hintz**, gyógyszerész urnál.

Nyomatott a KELET" nyomdájában Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.